

PASSFR.EU

A Digital Learning Platform for Generation Z:
Passport to IFRS®

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

A Digital Learning Platform for Generation Z: Passport to IFRS®

UFRS® 6 Maden Kaynaklarının Araştırılması ve Değerlendirilmesi

Funded by the Erasmus+ Program of the European Union. However, European Commission and Turkish National Agency cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

ÖRNEK OLAY ÇALIŞMASI – UFRS® 6 MADEN KAYNAKLARININ ARAŞTIRILMASI VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Giriş

Maden kaynaklarının aranması ve çıkarılması, önemli mali ve zaman kaynaklarının tüketilmesini gerektiren bir faaliyettir. Ayrıca, bu faaliyete dahil olan kuruluşlar, projelerin başlangıçta planlandığı kadar karlı olmayacağı ve hatta başarısız olacağı gibi yüksek risklerle karşı karşıyadır. Bu nedenle, maden kaynaklarının aranması ve çıkarılmasıyla ilgili muhasebe politikaları, finansal bilgilerin ilgili ve güvenilir olacağı şekilde muhasebe kurallarının belirlenmesi gerektirir.

Bu örnek olayın amacı, maden kaynaklarının aranması ile bağlantılı olarak bir işletme tarafından yapılan harcamaların özü ve ele alınmasına ilişkin yöntemlerin anlaşılmasını sağlamaktır. Bu örnek olay çalışması aşağıdaki konuları ele almaktadır:

- Arama ve değerlendirme giderlerinin belirlenmesi ve nasıl ölçüldüğü.
- Uygulanması gereken prosedürlere göstermek ve yapılması gereken açıklamaların neler olduğunu aktarmak

Örnek Olay Hakkında Bilgi

A İşletmesi, petrol çıkarma işi yapmaktadır. Petrol çıkarma sürecinin karmaşık olduğunu ve kuyulardaki geri kazanılabilir petrol kaynakları dengesinin sınırlı olduğunu dikkate alan A İşletmesi, petrol çıkarmak için yeni bir alan aramaktadır. A İşletmesi, N bölgesinde petrol üretimi için araştırma yapmak ve fırsatları değerlendirmek üzere Afrika ülkesi X'ten izin almıştır. N bölgesinin araştırılmasıyla ilgili olarak aşağıdaki harcamalar yapılmıştır:

- Mayıs 20x3'te A İşletmesi, N bölgesinde petrol bulma potansiyelinin değerlendirilmesi için 5.000 PB tutarında arama harcaması yaptırmıştır.
- 20x3 Temmuz'da, A İşletmesi arama başlatmak için yasal hakları almıştır. N bölgesi arama ruhsatı 15.000 PB'ye mal olmuştur ve 3 yıl geçerlidir.
- Ağustos 20x3'te, A İşletmesi gerekli arama ekipmanını 70.000 PB'ye satın almıştır. Ekipmanın amortisman süresi 5 yıldır.
- Ağustos 20x3'te A İşletmesi, yıllık 40.000 PB'lik işçilik maliyeti karşılığında arama ve değerlendirme projesinde çalışmak üzere bir arama ekibini işe almıştır
- Aralık 20x3'te A İşletmesi, yüklenicilerden, maliyeti 5.000 PB olan ek arama işleri hizmeti satın almıştır.
- Aralık 20x4'te, araştırılan kuyulardan yeterince büyük miktarlarda petrol çıkarılabileceğini kanıtlayan arama kanıtları elde edilmiştir. Bu nedenle, Şubat 20x5'te şirket, petrolü çıkarmak için 100.000 PB'lik bir fiyata ek ekipman satın almıştır.

Tartışma Soruları:

1. A işletmesi tarafından yapılan hangi harcamaların arama ve değerlendirme gideri olarak ele alınabilir? Açıklayınız.
2. İşletme, arama ve değerlendirme harcamalarını arama ve değerlendirme varlığı olarak aktifleştirmişse, 31.12.20X3 tarihine kadar arama ve değerlendirme varlıklarının değerinin ne olacağını hesaplayınız?
3. Arama döneminde maden piyasasındaki durum önemli ölçüde değişerek petrol fiyatlarında önemli bir düşüşe yol açarsa, A işletmesi ne yapmak zorundadır?

ÖRNEK OLAYIN ÇÖZÜMÜ – UFRS 6 MADEN KAYNAKLARININ ARAŞTIRILMASI VE DEĞERLENDİRİLMESİ

1. UFRS 6, işletme belirli bir alanı keşfetmek için yasal haklar almadan önceki döneme ve madencilik işlerini yürütmenin teknik ve ticari olarak uygulanabilir olduğu kanıtlandıktan sonra yapılan harcamalara uygulanmaz.

Bu nedenle, Mayıs 20x3'te N bölgesinde potansiyel olarak bir miktar petrol bulmanın değerlendirilmesi için yapılan arama harcamaları, aramaya başlamak için yasal haklar elde edilmeden önce yapılan arama ve değerlendirme harcamalarıyla ilgili değildir.

Şubat 20x5'te satın alınan petrol çıkarma ekipmanı, kuyulardan petrol çıkarma araştırmasının başarıya ulaşmasından sonra petrol çıkarmak için satın alındığından, arama ve değerlendirme harcaması olarak da değerlendirilmez.

Diğer tüm harcamalar, arama ve değerlendirme harcamaları olarak ele alınmalıdır.

2. Arama ve değerlendirmeye ilişkin harcamalar, ruhsat alınması, işletme teçhizatı, çalışanların işçilik giderleri ve ilave arama çalışmalarını içermektedir.

Ruhsat ve işletme teçhizatı duran varlık olduğundan, 20X3 yılına ait amortisman ve itfanın bir kısmı arama ve değerlendirme varlığı olarak aktifleştirilmelidir.

20X3 yılı için patent itfası = 15.000 PB/3 yıl/12 ay x 5 ay = 2.083 PB

20X3 yılı için teçhizat amortismanı = 70.000 PB/5 yıl/ 12 ay x 4 ay = 4.667 PB

Aktifleştirilecek işçilik maliyetleri 20X3 Ağustos ayından 20X3 Aralık ayına olan işçilik maliyetlerini kapsayacaktır.

40.000 PB/12 ay x 5 ay = 16.667 PB

5.000 PB'lik ek arama hizmeti Aralık 20X3'de tek seferde gerçekleştiğinden tamamı 20X3 yılında aktifleştirilecektir.

Aktifleştirilecek Maliyetler	Ocak-Aralık 20X3, PB
Patent itfası	2.083
Teçhizat amortismanı	4.667
İşçilik	16.667
Alınan ek arama hizmeti	5.000
Toplam arama ve değerlendirme varlıkları	28.417

3. Piyasa koşullarının önemli ölçüde değiştiği durumlarda, maden kaynaklarının aranması ve çıkarılmasıyla uğraşan kuruluşların faaliyetleri etkilenebilir. Aynı zamanda, arama ve değerlendirme varlığının kayıtlı değerinin geri kazanılabilir tutarından çok daha yüksek olabileceği bir durum söz konusu olabilir. Bu nedenle, bu gibi durumlarda, işletmenin araştırma ve değerlendirme varlıklarının değerindeki değişikliğin etkisini değerlendirebilmesi için değer düşüklüğü testi yapılmalıdır. Böyle bir durumda işletme, finansal tablolarında her türlü değer düşüklüğü zararını ölçmeli, sunmalı ve açıklamalıdır.